

**LIKVIDÁCIA TUHÝCH
A TEKUTÝCH ODPADOV
V PRVOVÝROBE
A V POTRAVINÁRSKOM
PRIEMYSE**

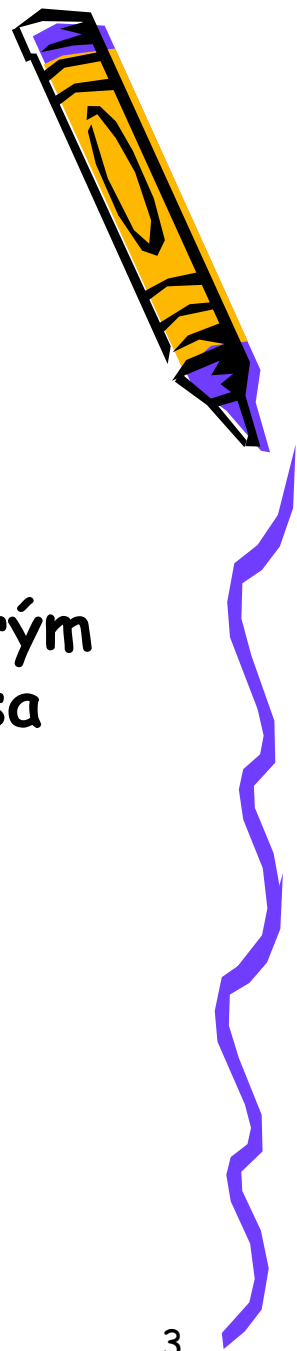
Všeobecná hygiena potravín - cvičenie č. 9

**Nariadenie Európskeho parlamentu
a Rady (ES) č. 1069/2009
z 21. októbra 2009 o vedľajších
živočíšnych produktoch
a o odvodených produktoch
neurčených na ľudskú spotrebu**

NARIADENIE KOMISIE (EÚ) č. 142/2011 z 25. februára 2011,

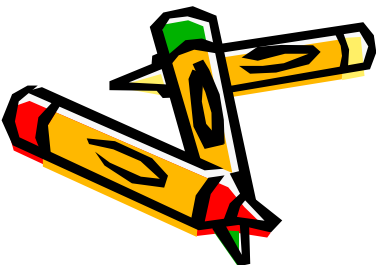
ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009, ktorým sa ustanovujú zdravotné predpisy týkajúce sa vedľajších živočíšnych produktov.

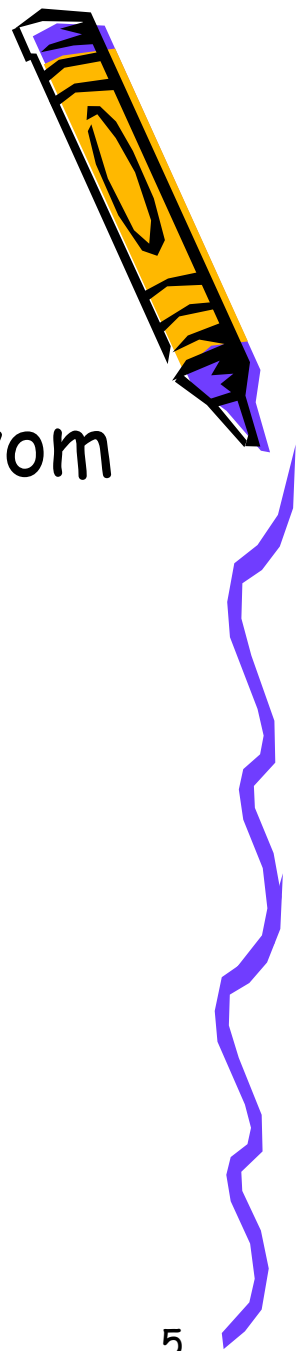
Vedľajšie živočíšne produkty (VŽP)

Sú celé telá zvierat alebo ich časti, produkty ŽP alebo iné produkty zo zvierat, ktoré **nie sú určené na ľudskú spotrebu** vrátane oocytov, embryí a spermy.

Sú to všetky uhynuté zvieratá okrem voľne žijúcej zveri a všetko, čo živé zvieratá počas ich držania produkujú - napr. hnoj, vlna, perie. Tak isto sú to všetky produkty živočíšneho pôvodu (vajcia, mlieko, med), ktoré produkujú zvieratá a už sa nepoužívajú na výrobu potravín alebo vznikajú pri výrobe potravín živočíšneho pôvodu (**srvátka, škrupiny vajec** a i.) a produkty živočíšneho pôvodu vznikajúce zo zabitých zvierat.

Odvozené produkty (OP)

- Sú produkty získané prostredníctvom jednorazového alebo opakovaného ošetrovania, transformácie alebo jednotlivých krokov spracovania vedľajších živočíšnych produktov.

Materiál kategórie 1

Zahrňa tieto VŽP (a-g):

a) celé telá a všetky časti tiel, vrátane koží a kožíek, týchto zvierat:

- zvieratá podozrivé z nákazy PSE,
- zv. usmrtené v rámci opatrení na tlmenie PSE (BSE, BTE)
- zv., okrem hospodárskych a voľne žijúcich (spoločenské, zoo a cirkusové),
- zv. používané na vedecké účely - môžu predstavovať vážne zdravotné riziko pre ľudí alebo iné zv., (čelenž)
- voľne žijúce zv., ak sú podozrivé z nakazenia chorobami prenosnými na ľudí alebo zv.,

b) nasledovný materiál:

- špecifikovaný rizikový materiál,
- celé telá alebo ich časti obsahujúce špecifikovaný rizikový materiál,

- c) VŽP zo zv. nezákonne ošetrených
(zakázaný vet. zákrok),
- d) VŽP obsahujúce rezíduá iných látok a kontaminantov
zo životného prostredia, ak prekračujú
povolené limity,
- e) VŽP zbierané počas ošetrovania odpadových vôd:
- z prevádzkarní spracúvajúcich materiál
kategórie 1,
- z iných prevádzkarní, v ktorých sa odstraňuje
špecifikovaný rizikový materiál,
- f) kuchynský odpad z dopravných prostriedkov
používaných v medzinárodnej preprave,
- g) zmesi materiálu kateg. 1, 2 a 3.

Materiál kategórie 2

Zahrňa tieto VŽP (a-h):

- a) hnoj, nemineralizované guáno a obsah GIS-u,
- b) VŽP zbierané počas ošetrovania odpadových vôd:
  - z prevádzkarní spracúvajúcich materiál kategórie 2,
  - z bitúnkov,
- c) VŽP s obsahom rezíduí povolených látok alebo kontaminantov prekračujúcich povolené limity,
- d) produkty živoč. pôvodu vyhlásené za nevhodné na ľudskú spotrebu v dôsledku možnej prítomnosti cudzorodých častíc,

Materiál kategórie 2

e) produkty živoč. pôvodu iné než materiál kategórie 1:

- dovezené z tretej krajiny a nespĺňajú vet. požiadavky EÚ,
- odoslané do iného členského štátu EÚ a nespĺňajú vet. požiadavky,

f) zv. alebo ich časti:

- uhynuté inak než zabitím na bitúnku,
- plody,
- oocyty, embryá a sperma nie na chovné účely,
- hydina uhynutá v škrupine,

g) zmesi materiálu kat. 2 a 3,

h) VŽP okrem materiálu kat. 1 alebo 3.

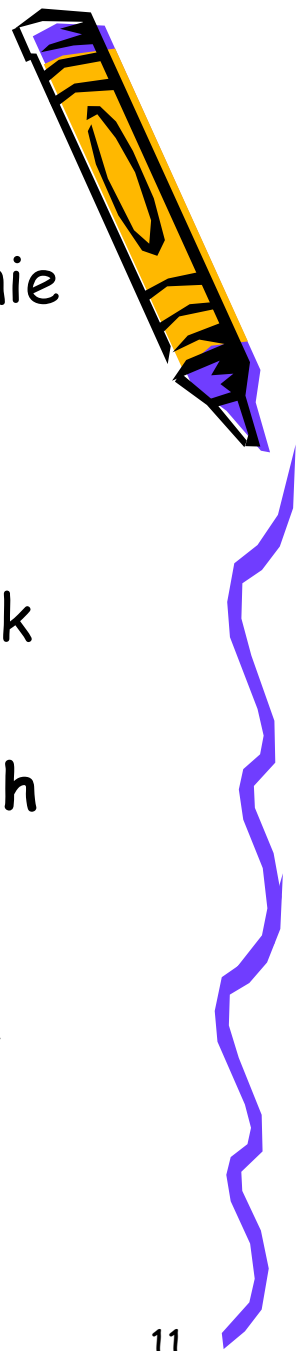
Materiál kategórie 3

Zahrňa tieto VŽP (a-p):

- a) JZ a ich časti, prípade usmrtená zver, vhodné na ľudskú spotrebu, ale určené na ľudskú spotrebu z komerčných dôvodov;
- b) JZ zabité na bitúнку a ich časti:
- odmietnuté ako nevhodné na ľudskú spotrebu, ale bezpečné,
  - hydínové hlavy,
  - kože a kožky vrátane odrezkov a štiepenky , rohy a končatiny vrátane metakarpu a metatarzu:
    - zvierat okrem prežúvavcov vyžadujúcich si testovanie na PSE,
    - prežúvavcov negatívnych na PSE,
  - štetiny ošípaných,
  - perie,

- c) VŽP z hydiny a zajacovitých zvierat,
- d) krv zvierat:
- okrem prežúvavcov vyžadujúcich si testovanie na PSE,
  - z prežúvavcov negatívnych na PSE,
- e) VŽP pre ľudskú spotrebu vrátane kostí zbavených tuku, oškvarok a kalu z odstrediviek alebo separátorov zo spracovania mlieka;
- f) produkty živoč. pôvodu alebo potraviny z nich neurčené na ľudskú spotrebu z komerčných dôvodov alebo v dôsledku výrobných alebo baliacich nedostatkov alebo iných nedostatkov, ktoré nepredstavujú žiadne riziko pre verejné zdravie alebo zdravie zvierat;

Materiál kategórie 3

- g) krmivo pre spoloč. zvieratá a krmivo ŽP alebo s obsahom VŽP alebo odvodené produkty, ktoré už nie sú určené na kŕmenie z komerčných dôvodov alebo v dôsledku výrobných alebo baliacich nedostatkov alebo iných nedostatkov, ktoré nepredstavujú žiadne riziko pre verejné zdravie alebo zdravie zvierat;
- h) krv, placenta, vlna, perie, srst', rohy, odrezky z paznechtov pochádzajúce zo zdravých zvierat,
- i) vodné živočíchy a ich časti, okrem morských cicavcov, ktoré neprejavili žiadne príznaky choroby prenosnej na ľudí alebo na zvieratá;

j) VŽP z vodných živočíchov z prevádzkarní vyrábajúcich produkty na ľudskú spotrebu;

k) - schránky mäkkýšov s mäkkým tkanivom alebo svalovinou;

- odpady zo suchozemských živočíchov:

— vedľajšie produkty z liahní,

— vajcia,

— vedľajšie produkty z vajec vrátane vaječných škrupín;

- jednodňová hydina usmrtená z komerčných dôvodov,

- l) vodné a suchozemské bezstavovce okrem druhov **patogénnych** pre ľudí a zvieratá;
- m) zv. ich časti radov *Rodentia* a *Lagomorpha*,
- n) kože a kožky, kopytá, perie, vlna, rohy, srst' a kožušina z mŕtvych zvierat, ktoré neprejavili žiadne príznaky choroby prenosnej týmito produktmi na ľudí alebo zvieratá,
- o) tukové tkanivo zo zdravých zvierat, zabitých na bitúnku a v nadväznosti na kontrolu pred zabitím boli uznané za vhodné na zabitie na ľudskú spotrebu,
- p) kuchynský odpad okrem odpadu z dopravných prostriedkov používaných v medzinárodnej preprave.

Registrácia prevádzkovateľov vedľajších živočíšnych produktov a odvodených produktov

- Vykonáva ju ŠVPS SR na základe podanej písomnej žiadosti v zmysle § 39a zákona č. 39/2007 Z. z. a požiadaviek Nariadenia (EÚ) č. 142/2011.

Registrácii podliehajú:

- a) prepravcovia VŽP alebo OP s výnimkou prepravy hnoja na farme pôvodu,
- b) obchodníci vykonávajúci alebo sprostredkujúci obchod s VŽP alebo OP,
- c) schválení spracovatelia mlieka uvádzajúci VŽP ako krmivo pre zvieratá,
- d) výroba kozmetických výrobkov, vet. liekov, liekov, diagnostických zdravotníckych pomôcok,
- e) uvádzanie na trh zdravotníckych pomôcok,
- f) iné činnosti, na ktoré sa nevyžaduje schválenie.

Žiadosť o registráciu (1-6)

Písomná žiadosť na registráciu činnosti s VŽP alebo s OP musí obsahovať:

1. Obchodné meno, sídlo, IČO prevádzkovateľa
2. Meno zodpovedného konateľá
3. Prevádzkareň - názov, adresa
4. Druh a rozsah činnosti (napr. registrácia činnosti prepravcu na VŽP alebo OP, materiál kategórie 1- 3, materiál kategórie vypísať)
5. Meno, adresa zodpovednej osoby za činnosť,

6. K žiadosti je potrebné priložiť:

- overený výpis z obchodného registra s uvedenou činnosťou nie starší ako 3 mesiace,
- overený výpis zo živnostenského registra nie starší ako 3 mesiace, uvedenou činnosťou,
- popis činnosti - (rozpísať plánovanú činnosť, akým spôsobom) - predložiť vypracované a verifikované tieto dokumenty:
  - obchodné doklady - vzor, ich systém vystavovania a uchovávanania,
  - Spôsob vedenia evidencie o VŽP alebo odvodených produktov (vysledovateľnosť),
  - Hygienický poriadok ak sa jedná o prevádzkareň,
  - Hygienické požiadavky - čistenie dopravných prostriedkov, spôsob evidencie a vzor a spôsob potvrdenia o vykonanej dezinfekcii.

Žiadosť podpísaná konateľom zaslať na adresu: ŠVPS SR,
Botanická 17, 842 13 Bratislava.

Schválenie prevádzkovateľov VŽP a OP

Schválenie činnosti prevádzkarní na odstraňovanie VŽP vykonáva ŠVPS SR na základe písomnej žiadosti a splnenia požiadaviek nariadenia (ES) č. 1069/2009 a príslušnej prílohy nariadenia (EÚ) č. 142/2011, u:

1. všetkých spracovateľských závodov - spracovanie VŽP materiálu kat. 1, kat. 2, kat. 3
  - a) tlakovou sterilizáciou ,
  - b) spracovateľskými metódami uvedenými v Nariad. (ES) č. 1069/2009,
  - c) alternatívnymi metódami v Nariad. (ES) č. 1069/2009.
2. spaľovní - likvidácia VŽP alebo OP ako odpadu spálením.
3. spoluspaľovní - likvidácia alebo zhodnocovanie VŽP a OP, ak sú odpadom spoluspaľením.

Spaľovňa odpadov znamená akúkoľvek stálu alebo mobilnú technickú jednotku a zariadenie určené pre tepelné spracovanie odpadov so zužitkovaním vznikajúceho spaľovacieho tepla alebo bez neho (spaľovanie oxidáciou odpadov, ako aj ostatné procesy tepelného spracovania, pokiaľ sa látky vznikajúce pri spracovaní následne spaľujú).

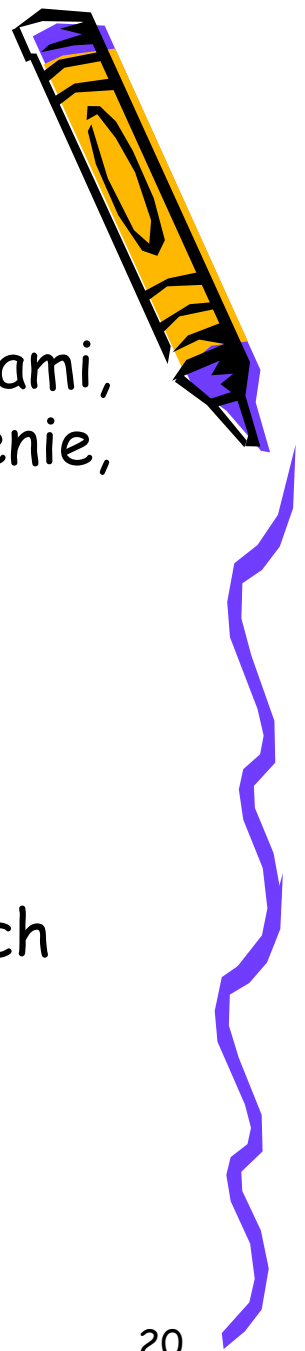
Zariadenie na spoluspaľovanie odpadov znamená akékoľvek stále alebo mobilné zariadenie, ktorého hlavným účelom je výroba energie alebo materiálnych výrobkov a:

- ktoré využíva odpady ako základné alebo prídavné palivo,
- v ktorom sa odpady tepelne spracovávajú za účelom zneškodnenia.

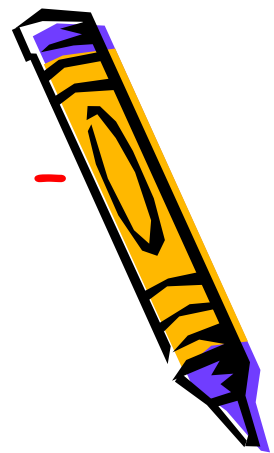

Schválenie prevádzkovateľov VŽP a OP - pokračovanie I.

4. Zariadenia na predbežné spracovanie - zaobchádzanie s VŽP po ich sústredení - činnosťami, ako napríklad triedenie, rezanie, chladenie, mrazenie, solenie, odstraňovanie koží alebo osobitného rizikového materiálu.
5. Zberné strediská.
6. Energetické spaľovacie zariadenia, v ktorých sa používajú VŽP a OP ako palivo - napr. spaľovanie kafilerických alebo živočíšnych tukov v dieselových motoroch.
7. Sklady VŽP.

Schválenie prevádzkovateľov VŽP a OP - pokračovanie II.

8. Sklady OP - skladovanie OP určených na:

- a) likvidáciu zakopaním alebo spálením alebo určených na zhodnotenie alebo likvidáciu spoluspálením,
- b) použitie ako palivo,
- c) použitie ako krmivo,
- d) použitie ako organické hnojivá alebo zúrodňovacie látky, okrem skladovania na miestach priamej aplikácie.

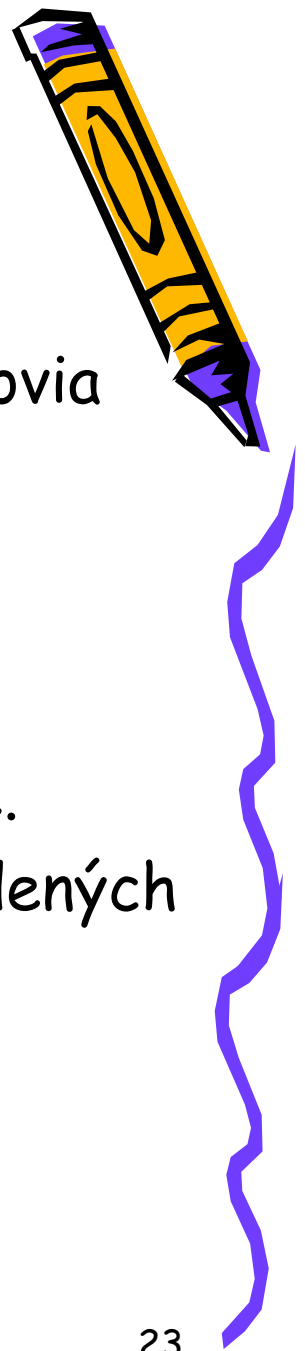
9. Technické závody:

- závody na spracovanie krvi, krvné produkty, zdravotnícke pomôcky ,
- závody na spracovanie surových koží, kožíek, garbiarne,
- spracovanie neopracovanej vlny, srsti,
- úprava loveckých trofejí a výroba preparátov zo zvierat,
- spracovanie peria a častí peria, štetín ošípaných,
- spracovanie včelích produktov (vosk, peľ, materská kašička, propolis),
- spracovanie kostí, rohov, kopýt, paznechtov a výrobkov z nich,
- spracovanie vaječných škrupín (kraslice) .

Schválenie prevádzkovateľov VŽP a OP - pokračovanie III.

10. Oleochemické závody.
11. Výroba krmiva pre spoločenské zvieratá - výrobcovia krmív pre spoločenské zvieratá z VŽP.
12. Spracovanie hnoja, výroba organických hnojív a zúrodňovacích látok.
13. Bioplynové stanice - transformácia VŽP (hnoj, močovka) a/alebo OP na bioplyn a rezíduá digescie.
14. Kompostárne - transformácia VŽP a/alebo odvodených produktov na kompost.

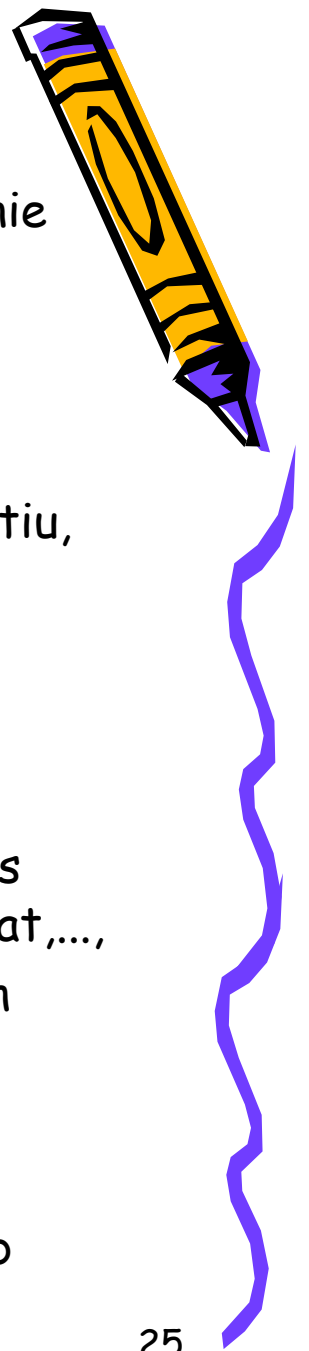
Žiadosť na schválenie činnosti prevádzok pre ZP a OP ⁽¹⁻⁶⁾

Písomná žiadosť musí obsahovať:

- 1. Obchodné meno, sídlo, IČO prevádzkovateľa
- 2. Meno zodpovedného konateľa
- 3. Prevádzkareň - názov, adresa
- 4. Druh a rozsah činnosti:
  - - napr. schválenie spracovateľského závodu na vedľajšie živočíšne produkty,
- 5. Meno, adresa zodpovednej osoby za činnosť.

• 6. K žiadosti je potrebné priložiť:

- - overený výpis z obchodného registra s uvedenou činnosťou nie starší ako 3 mesiace,
- - overený výpis zo živnostenského registra nie starší ako 3 mesiace, - list vlastníctva na stavbu, pozemok v ktorej sa má činnosť vykonávať alebo kópiu nájomnej zmluvy,
- - záväzný posudok RVPS na stavbu ku kolaudačnému rozhodnutiu,
- - rozhodnutie RÚVZ,
- - rozhodnutie orgánov životného prostredia,
- - popis spracovateľskej metódy, popis činnosti,
- - zadefinovanie konečného bodu, ak sa dá stanoviť,
- - situačný plán - umiestnenie prevádzky v krajine (mapa), popis vzdialeností od obydlií, cesty, vodné toky, nádrže, farmy zvierat,....,
- - situačný plán prevádzkarne - rozmiestnenie a popis všetkých budov, cesty, vchody v rámci oplotenej časti prevádzky,
- - situačný plán prevádzkarne, popis priestorov, miestností, zariadení,

-toky - pohyb osôb, pohyb VŽP - suroviny, pohyb medziproduktu, pohyb odvodeného produktu

Žiadosť na schválenie - pokračovanie

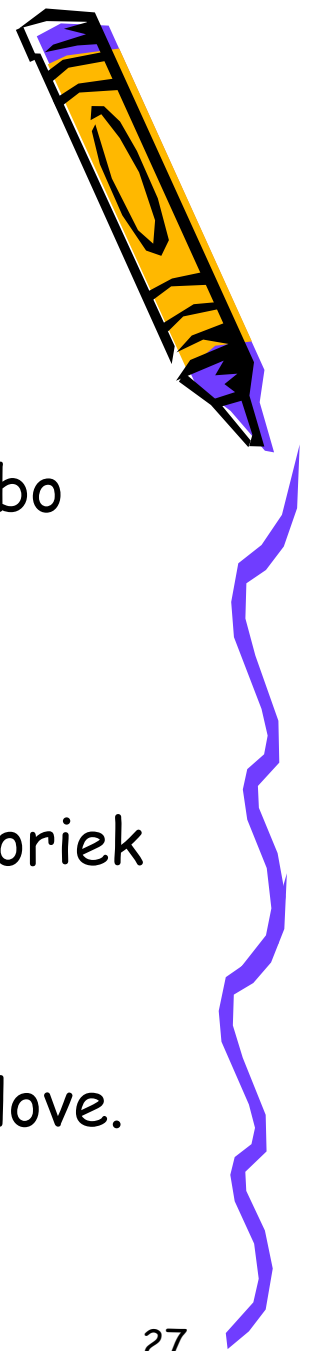

- predložiť vypracované a verifikované tieto dokumenty:
  - - Validačný postup pre vybranú metódu spracovania,
  - - HACCP,
  - - Plán vlastných kontrol,
  - - Vedenie evidencie - výsledovateľnosť,
  - - Obchodné doklady, ich systém vystavovania a uchovávanía,
  - - Sanitačný program,
  - - Hygienické požiadavky,
  - - Program odpadov - čistička vody, komunálny odpad, ŽVP inej kategórie.

Osobitné kŕmne účely (článok 18 nariadenia (ES) č.1069/2009)

- a) zoo zvierat;
- b) cirkusových zvierat;
- c) plazov a dravých vtákov, okrem zoo zvierat alebo cirkusových zvierat;
- d) kožuštinových zvierat;
- e) voľne žijúcich zvierat;
- f) psov z uznaných chovateľských staníc alebo svoriek psov;
- g) psov a mačiek v útulkoch;
- h) červov a lariev slúžiacich ako návnada pri rybolove.

Odstraňovanie a použitie materiálu kategórie 1 (Článok 12 nariadenia (ES) č. 1069/2009) (1-6)

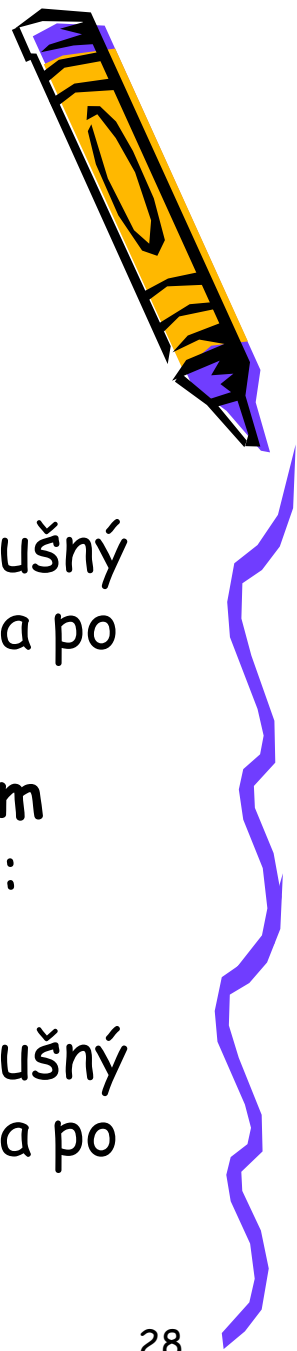
Materiál kategórie 1:

1. sa odstráni ako odpad spaľovaním:

- priamo bez prvotného spracovania,
- po spracovaní, resp. pokiaľ to vyžaduje príslušný orgán po spracovaní tlakovou sterilizáciou, a po trvalom označení výsledného materiálu;

2. sa zhodnotí alebo odstráni spoluspaľovaním v prípade, že materiál kategórie 1 je odpadom:

- priamo bez prvotného spracovania,
- po spracovaní, resp. pokiaľ to vyžaduje príslušný orgán po spracovaní tlakovou sterilizáciou, a po trvalom označení výsledného materiálu;

3. sa v prípade materiálu kategórie odstráni spracovaním tlakovou sterilizáciou, trvalým označením výsledného materiálu a zakopaním na povolenej skládke;
4. sa v prípade materiálu kategórie 1 odstráni zakopaním na povolenej skládke;
5. sa použije ako palivo s prvotným spracovaním alebo bez neho,
6. sa použije na výrobu odvodených produktov a uvádza na trh.

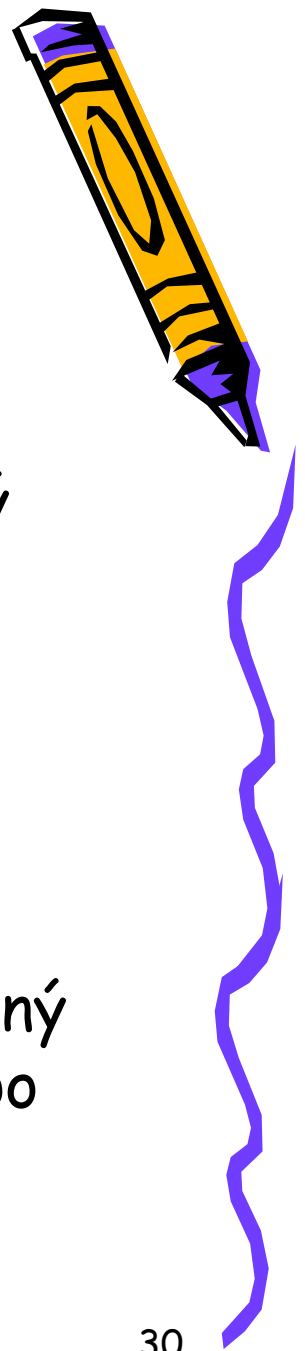

Odstraňovanie a použitie materiálu kategórie 2

(Článok 13 nariadenia (ES) č. 1069/2009) (1-9)

Materiál kategórie 2:

1. sa odstráni ako odpad spaľovaním:
  - priamo bez prvotného spracovania,
  - po spracovaní, resp. pokiaľ to vyžaduje príslušný orgán po spracovaní tlakovou sterilizáciou, a po trvalom označení výsledného materiálu;
2. sa zhodnotí alebo odstráni spoluspaľovaním prípade, že materiál kategórie 2 je odpadom:
  - priamo bez prvotného spracovania,
  - po spracovaní, resp. pokiaľ to vyžaduje príslušný orgán po spracovaní tlakovou sterilizáciou, a po trvalom označení výsledného materiálu;

-
3. sa odstráni na povolenej skládke po spracovaní tlakovou sterilizáciou a po trvalom označení výsledného materiálu;
  4. sa použije na výrobu organických hnojív alebo zúrodňovacích látok, ktoré sa uvádzajú na trh v súlade s článkom 32 po prípadnom spracovaní tlakovou sterilizáciou a trvalom označení výsledného materiálu;
  5. sa kompostuje alebo transformuje na bioplyn:
    - po spracovaní tlakovou sterilizáciou a trvalom označení výsledného materiálu,
    - po prvotnom spracovaní alebo bez neho v prípade hnoja, GIS-u a jeho obsahu, mlieka, mliečnych výrobkov, mledziva, vajec a vaječných produktov, ak sa nepredpokladá, že by predstavovali riziko šírenia akejkoľvek vážnej prenosnej choroby;

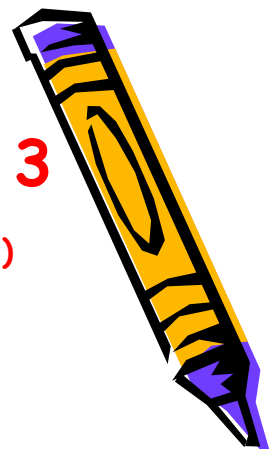

6. sa pridá do pôdy bez spracovania v prípade hnoja, obsahu GIS-u oddeleného od GIS-u, mlieka, mliečnych výrobkov a mledziva, ak sa nepredpokladá, že by predstavovali riziko šírenia akejkoľvek vážnej prenosnej choroby;
7. sa v prípade materiálu pochádzajúceho z vodných živočíchov silážuje, kompostuje alebo transformuje na bioplyn;
8. sa použije ako palivo s prvotným spracovaním alebo bez neho,
9. sa použije na výrobu vybraných odvodených produktov alebo sa umiestňuje na trh za predpísaných podmienok.

Odstraňovanie a použitie materiálu kategórie 3 (Článok 14 nariadenia (ES) č. 1069/2009) (1-12)

Materiál kategórie 3:

1. sa odstráni ako odpad spaľovaním po prvotnom spracovaní alebo bez neho;
2. sa zhodnotí alebo odstráni spoluspaľovaním po prvotnom spracovaní alebo bez neho v prípade, že materiál kategórie 3 je odpadom;
3. sa odstráni na povolenej skládke po spracovaní;

4. sa spracuje s výnimkou materiálu kategórie 3, ktorý sa rozkladom alebo znehodnotením zmenil tak, že predstavuje neprijateľné riziko pre verejné zdravie a zdravie zvierat prostredníctvom tohto produktu, a použije sa:

- na výrobu krmiva pre hospodárske zvieratá okrem kožuškových zvierat, ktoré sa uvádza na trh v súlade s príslušnými nariadeniami,
- na výrobu krmiva pre kožuškové zvieratá,
- na výrobu krmiva pre spoločenské zvieratá,
- na výrobu organických hnojív alebo zúrodňovacích látok,

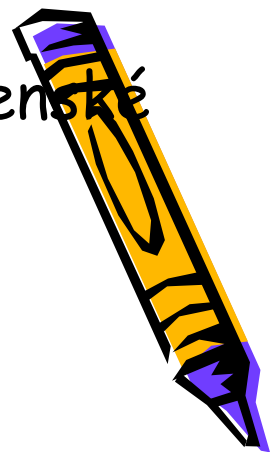

5. sa použije na výrobu surového krmiva pre spoločenské zvieratá,

6. sa kompostuje alebo transformuje na bioplyn;

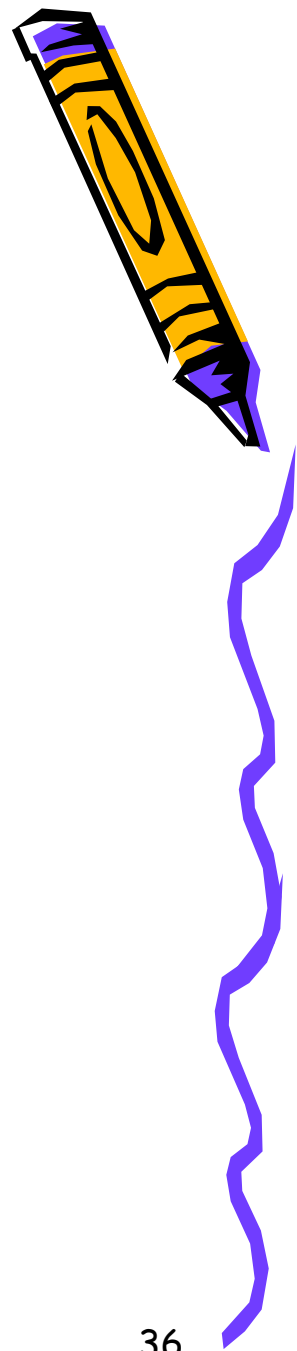
7. sa v prípade materiálu pochádzajúceho z vodných živočíchov silážuje, kompostuje alebo transformuje na bioplyn;

8. sa v prípade schránok mäkkýšov a vaječných škrupín použije za podmienok určených príslušným orgánom, ktorými sa predchádza rizikám pre verejné zdravie a zdravie zvierat;

9. sa použije ako palivo s prvotným spracovaním alebo bez neho;

10. sa použije na výrobu odvodených produktov a umiestňuje sa na trh,

11. sa v prípade kuchynského odpadu spracuje tlakovou sterilizáciou alebo schválenými spracovateľskými metódami alebo sa kompostuje či transformuje na bioplyn,

12. sa pridá do pôdy bez spracovania v prípade surového mlieka, mledziva a produktov z nich odvodených, v súvislosti s ktorými príslušný orgán nepredpokladá, že by predstavovali riziko akejkoľvek choroby prenosnej prostredníctvom týchto produktov na ľudí alebo zvieratá.

